

Školní web a svobodný přístup k informacím dle novely zákona č. 106/1999 Sb. z roku 2006

23. března 2006 nabyla účinnosti novela Zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. V souvislosti s oficiálními školními stránkami škol zde dochází k několika významným změnám, které jsou shrnuty v této aktualizované kapitole.

Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, je pro zemi s komunistickou minulostí důležitým krokem k otevřené společnosti. Instituce financované z veřejného rozpočtu jsou tímto zákonem nuceny zveřejňovat informace, které by měly být veřejně dostupné a jejichž utajování nepřináší společnosti žádný užitek. **Zvýšení transparentnosti zlepšuje kontrolu nakládání s veřejným majetkem.** Mnoho subjektů, které jsou tímto zákonem dotčeny, i sedm let po jeho platnosti podle tohoto důležitého zákona často chybují. Pokud se zaměříme na školství, pak si stačí přečíst některé inspekční zprávy. I tam lze na prohřešky proti tomuto zákonu narazit.

Zatímco u škol bude s největší pravděpodobností příčinou pochybení vůči tomuto zákonu neznalost, u jiných institucí tomu v minulosti bylo jinak. Kromě přiblížení českého práva k právu Evropské unie to byl hlavní důvod, proč na začátku roku 2006 vznikla novela tohoto zákona. Ta umožňuje soudu přímo nařídit úřadu poskytnout určitou informaci. Zákon tím reaguje na neúnosnou praxi a nejzrožáhlejší porušování práva ze strany úřadů, které i po prohraných soudních sporech odepíraly poskytnout informace.

Zákon č. 106/1999 Sb. ve své páté novelizaci z roku 2006 upravuje podmínky práva svobodného přístupu k informacím a stanoví základní podmínky, za nichž jsou informace poskytovány. **Školy jsou dle § 2 odst. 1 subjekty povinnými** za podmínek stanovených tímto zákonem poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti.

Z hlediska škol je důležitý zejména § 4 Poskytování informací, který říká: *Povinné subjekty poskytují informace žadateli na základě žádosti nebo zveřejněním.*

Z technického hlediska je pak důležité, že každé zveřejnění informace musí být provedeno ve **volně dostupném formátu** (nežádá-li žadatel jinak). To například znamená, že by neměl být použit proprietární formát DOC z MS Office nebo tzv. „uzamčený“ formát PDF, ve kterém je znemožněno text dále kopírovat¹. Oproti tomu běžný dokument v PDF, který nemá nijak uzamčený obsah by neměl být problém. Mezi vhodné formáty patří například přímo jazyk webových stránek (X)HTML nebo stále populárnější OpenDocument, který používá skvělý kancelářský balík OpenOffice.org.

Škola zároveň **nesmí odmítnout poskytnout informaci elektronicky** s tím, že ji poskytne pouze v tištěné podobě. Tedy za předpokladu, že má tuto informaci v elektronické verzi k dispozici. Zákon elektronickou komunikaci v mnoha ustanoveních výrazně preferuje, ponechává se však možnost žádat o informaci i jinak, pokud elektronickou formu žadatel neovládá.

Zveřejňování informací je vymezeno § 5 odst. 1 a ukládá zveřejnit na místě všeobecně přístupném

¹ Zákon přesně říká, že informace „... musí být zveřejněna i ve formátu, jehož specifikace je volně dostupná a použití uživatelem není omezeno.“ Podle názoru některých právníků se tento dodatek týká formátu, nikoli samotného dokumentu. Formát PDF je otevřený formát, jehož specifikace je volně dostupná. Nicméně v případě přípravy konkrétního dokumentu je možné obsah PDF uzamknout tak, aby uživatel nemohl s textem dále pracovat, třeba jej kopírovat.

Dle mého názoru tento způsob úpravy dokumentu vylučuje další možnosti použití a tudíž **je proti duchu zákona.** Tento výklad potvrdil jak bývalý poslanec a autor původního zákona Oldřich Kužilek, tak soudní znalec v oboru informatické a počítačové právo a legislativa prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc. a pedagog, znalec a autor mnoha publikací v oboru práva na informace a ochrany informací doc. JUDr. Pavel Mates, CSc. Uzamčené dokumenty PDF doporučuji v souvislosti s tímto zákonem nepoužívat.

tyto informace:

- a) důvod a způsob založení povinného subjektu, včetně podmínek a principů, za kterých provozuje svoji činnost,
- b) popis své organizační struktury, místo a způsob, jak získat příslušné informace, kde lze podat žádost či stížnost, předložit návrh, podnět či jiné dožádání anebo obdržet rozhodnutí o právech a povinnostech osob,
- c) místo, lhůtu a způsob, kde lze podat opravný prostředek proti rozhodnutím povinného subjektu o právech a povinnostech osob, a to včetně výslovného uvedení požadavků, které jsou v této souvislosti kladeny na žadatele, jakož i popis postupů a pravidel, která je třeba dodržovat při těchto činnostech, a označení příslušného formuláře a způsob a místo, kde lze takový formulář získat,
- d) postup, který musí povinný subjekt dodržovat při vyřizování všech žádostí, návrhů i jiných dožádání občanů, a to včetně příslušných lhůt, které je třeba dodržovat,
- e) přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž povinný subjekt zejména jedná a rozhoduje, které stanovují právo žádat informace a povinnost poskytovat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k povinnému subjektu, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí,
- f) sazebník úhrad za poskytování informací,
- g) výroční zprávu za předcházející kalendářní rok o své činnosti v oblasti poskytování informací (§ 18),
- h) výhradní licence poskytnuté podle § 14a odst. 4,
- i) usnesení nadřízeného orgánu o výši úhrad vydaná podle § 16a odst. 7,
- j) adresu elektronické podatelny.

Odstavec 2. stejného paragrafu pak ještě doplňuje:

- a) právní předpisy vydávané v rámci jejich působnosti,
- b) seznamy hlavních dokumentů, zejména koncepční, strategické a programové povahy, které mohou být poskytnuty podle tohoto zákona včetně případných návrhů licenčních smluv 2b) podle § 14a.

Důležitá novinka letošní novelizace je ustanovení, které určuje, že požadované informace musí být **do 15 dnů od jejich poskytnutí žadateli zveřejněny také na webových stránkách**. O informacích, poskytnutých v jiné než elektronické podobě, nebo mimořádně rozsáhlých elektronicky poskytnutých informacích postačí zveřejnit doprovodnou informaci vyjadřující jejich obsah. Zákon se touto povinností snaží o zvýšení zájmu veřejnosti o veřejné záležitosti – vědět, o co se zajímá někdo jiný, může otevřít širší diskusi.

Problematiku **výroční zprávy** upřesňuje § 18: Každý povinný subjekt musí vždy do 1. března zveřejnit výroční zprávu za předcházející kalendářní rok o své činnosti v oblasti poskytování informací podle tohoto zákona obsahující následující údaje:

- a) počet podaných žádostí o informace a počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti,
- b) počet podaných odvolání proti rozhodnutí,
- c) opis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které povinný subjekt vynaložil v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení,
- d) výčet poskytnutých výhradních licencí, včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence,

- e) počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení,
- f) další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona.

Škola začlení tyto údaje jako samostatnou část každoročně vydávané výroční zprávy v kapitole s názvem „Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. , o svobodném přístupu k informacím“.

Každá škola by měla zřídit **elektronickou podatelnu**. Tedy ve skutečnosti emailovou schránku, například ve formátu podatelna@skola.cz, u které je zajištěno čtení příchozích zpráv. Na tuto adresu pak žadatelé zasílají své žádosti o informace dle tohoto zákona.

Zřídit elektronickou podatelnu doporučuji každé škole. Zákon totiž v § 14 odst. 3 říká: „*Pokud adresa elektronické podatelny není zveřejněna, postačí podání na jakoukoliv elektronickou adresu povinného subjektu.*“ Tím by se škola vystavovala nebezpečí, že bude muset zaručit včasnou odpověď na žádanou informaci, která přijde na email jakéhokoli učitele školy.

Pokud se podíváme na duch tohoto zákona, zcela jasně vychází, že školní web je ideální prostředek ke zveřejňování informací tohoto charakteru. Občané se mohou snadno dostat k informacím, na které mají právo a jejichž získání by mohlo být jinými způsoby zbytečně komplikované. Zásada zveřejňování informací v oblasti veřejného práva v podstatě znamená možnost kohokoli získat informace o fungování orgánů státní a veřejné správy.

Pokud by škola z nějakého důvodu nechtěla informace dle tohoto zákona zveřejňovat na školních stránkách, může je bez zbytečného odkladu předat v požadované struktuře správci portálu veřejné správy (<http://portal.gov.cz/>), který je na tomto webu sám zveřejní.

Dobrym průvodcem a vykladatelem tohoto zákona mohou být stránky *Otevřete.cz* s podtitulem *Web pro otevřenost veřejné správy* na intuitivní adrese <http://www.otevrete.cz/>. Tímto způsobem si představují fungující občanskou společnost v parlamentní demokracii. Autoři zákona, kterým se jej podařilo parlamentem protlačit, na těchto stránkách poskytují mnoho informací k této problematice z pohledu zájemců dožadujících se informace a sami odpovídají na dotazy občanů. Na webu je mnoho zajímavých informací a v diskusních fórech je možné najít mnoho precedentních situací.

Ke stažení je zde příručka Oldřicha Kužílka s názvem *106 odpovědí na vaše dotazy*, která formou tematicky tříděných otázek a odpovědí ukazuje mnoho konkrétních příkladů aplikace tohoto zákona v praxi (pozor, nejedná se o novelizovanou verzi zákona). Z pera tohoto zastávce otevřené společnosti je zde taktéž k dispozici popis všech změn v novele zákona. Stručný popis změn novely nabízí také Ministerstvo informatiky na adrese <http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=3289>

Výše uvedená excerpce ze zákona č. 106 se vztahuje pouze k problematice tohoto zákona v kontextu školních webových stránek. S aktuálním zněním celého zákona by vedení každé školy mělo být seznámeno a vynakládat úsilí k jeho dodržování.

Tento text z 23. května 2006 je aktualizací kapitoly *Svobodný přístup k informacím* (str.111-114) knihy *Budujeme školní web*.

NEUMAJER, O.: *Budujeme školní web*, CP Books a. s., 1. vyd. Brno 2005, ISBN 80-251-0612-8, 130 stran.